

پیرامون چالش هایی که حاکمیت محافظه کار ایران با آنها روبروست

گفتگوی «بهمن نیرومند» با «مهران براتی»

صدای آلمان - دکتر مهران براتی، پزشک و زیست شناس و دکتر در اقتصاد سیاسی از فعالان ایرانی جنبش ۶۸ در آلمان و از بنیانگزاران «اتحاد جمهوریخواهان ایران» است. آقای براتی در گفتگویی با دکتر بهمین نیرومند نظر «اتحاد جمهوریخواهان ایران» پیرامون آرایش نیروهای سیاسی ایران و شکاف عمیق در حاکمیت را تشریح می کند. باید اشاره کرده که اتحاد جمهوریخواهان ایران که در اوایل سال جاری میلادی اعلام موجودیت کرد، خواستار برقراری یک نظام مبتنی بر دموکراسی و جدایی دین از دولت در چارچوب یک جمهوری پارلمانی است. این مصاحبه در روزنامه «تاتس»، چاپ برلین انتشار یافته است.

بهمین نیرومند: آیا میتوان از ممنوعیت های اخیر نشر روزنامه ها در ایران چنین نتیجه گرفت که محافظه کاران قصد بازگشت به دوران خمینی را دارند؟

مهران براتی: من این که آنها چنین قصدی داشته باشند را نمیدانم، اما برایم روشن است که موضوع بازگشت به آن زمان منتفی است. این حکومت دیگر در وضعیتی نیست که بتواند قشرهای جدید اجتماعی را که ظرف دو دهه اخیر بوجود آمده اند، تحت کنترل داشته باشد. اسلام خواهان نیز یکپارچه نیستند. ممکن است نیروهای جدیداً به قدرت رسیده بتوانند فشارها را تشدید کنند، اما بازگشت به دوران خمینی ناممکن است.

بهمین نیرومند: به عقیده شما موج جدید سرکوب که تنها محدود به مطبوعات نیست، چه اهدافی را به ویژه علیه دگراندیشان، زنان و جوانان دنبال میکند؟

مهران براتی: باید گفت، سرکوب همواره وقتی تشدید میشود که دیکتاتورها با خواست آزادی و مردم سالاری از سوی مردم مواجه میشوند. این تجربه را کشورهای اروپای شرقی نیز داشته اند. اما سرکوب بیشتر به معنی ضعف است تا قوت. حاکمان ایران همانگونه که آخرین انتخابات نشان داد، بخش مهمی از پایگاه اجتماعی خود را از دست داده اند.

بهمین نیرومند: اما این ضعف ظاهراً در میان مردم نیز وجود دارد وگرنه آنها هم مدت زمانی طولانی دین مداران را در قدرت باقی نمی گذاشتند.

مهران براتی: مشکل دقیقاً همینجاست. نیروهای مخالف سازماندهی نشده اند و عجلتاً بدیل قابل قبولی وجود ندارد. در عین حال باید توجه داشت که از درون اردوگاه حاکمیت نیز یک اپوزیسیون سازمان یافته به تدریج در حال شکل گرفتن است. در این میان شمار زیادی شخصیت های سیاسی و روشنفکر که جزو پرچمداران انقلاب بودند، به حاکمیت اسلامی پشت کرده اند. البته ظاهراً اینها قصد پیوستن به اپوزیسیون نیروهای لائیک را ندارند، اما عملاً با ایجاد تشکیلاتی خارج از حاکمیت، امکان اقدام های مشترک را فراهم میکنند.

بهمین نیرومند: اما این به تنهایی برای نیل به تغییرات وسیع کافی نیست.

مهران براتی: درست است. اما فراموش نکنیم که سازمانهای بزرگ دانشجویی نیز به حاکمیت نه گفته اند. آنها دیگر خود را برای رسیدن به اهداف دمکراتیک آماده میکنند. علاوه بر این معلمان

و کارگران هم در حال اعتصابند. اینک پس از آن که تلاش برای انجام اصلاحات از بالا در ایران با ناکامی مواجه شد، جنبشی از پایین رو به شکل گیری است.

بهمن نیرومند: بنظر شما آیا سازمانهای ایرانیان تبعیدی میتوانند در ایجاد یک بدیل برای جمهوری اسلامی موثر باشند؟

مهران براتی: نه! این نه ممکن است و نه مطلوب. ما بیشتر به این فکر میکنیم که نیروهای اپوزیسیون داخل و خارج از کشور حول برنامه مشترکی گردیم تا راه مشترکی برای دستیابی به آزادی و دموکراسی بیابند.

بهمن نیرومند: دولت آمریکا بارها اعلام کرده، در تلاش برای تغییر رژیم در ایران است. فکر میکنید آیا آمریکا این را عملی خواهد کرد؟

مهران براتی: امکانش هست. بهرحال مسائل امنیت داخلی و خارجی در منطقه هیچگاه چنین حدتی را نداشته که امروز میبینیم. صدور تروریسم موردی است که تمام جهان را به خود مشغول کرده. برنامه های اتمی ایران در صورتیکه اساساً به قصد ساخت بمب اتمی طرحریزی شده باشند، از سوی جامعه جهانی و در درجه اول از جانب آمریکا تحمل نخواهد شد. نکته دیگر نقض متوالی حقوق بشر در ایران است که به مناسبات آن با دنیای بیرون خدشه وارد میکند. هرچند من فکر نمیکنم که روزی حمله نظامی به ایران صورت گیرد، اما به گمان من، با تداوم سیاست فعلی، فشارها به ایران به طور محسوسی افزایش خواهند یافت.

بهمن نیرومند: آنگونه که نشریات بین المللی گزارش میدهند، دولت اسرائیل از مدتها قبل برنامه بمباران تاسیسات اتمی ایران را در سر دارد. شما در این مورد چه میگویید؟

مهران براتی: ما با چنین اقدامی مخالفیم. اما احتمال این حمله، نقش مهمی در مناقشات جناح های جمهوری اسلامی ایفا میکند. تهدیدها همیشه بدون اثر نمیمانند. قدرتمداران ایران و رقبایشان در اردوگاه اسلام به فکر این هستند که چه روشی را برای رفع این خطر در پیش گیرند. هیچ بعید نیست فشارها از خارج حتی منجر به این شوند که بجای ماجراجویان بنیادگرا، نیروهای کمتر افراطی عهده دار مسئولیت شوند.

بهمن نیرومند: به نظر شما تعویض افراد میتواند حلال مشکل باشد؟ یا اینکه توسعه دموکراسی را در تغییر رژیم و یا حتی طی یک مقاومت مردمی می بینید؟

مهران براتی: من هیچ تردیدی ندارم که این رژیم مشروعیت خود را از دست داده، اما از آنجا که در تاریخ ما به ندرت حزب و تشکل سیاسی وجود داشته، در نتیجه اشخاص در جامعه نقش مهمی ایفا میکنند. به این قرار تعویض رهبری کشور به شرطی که متکی به یک اپوزیسیون سازمان یافته باشد، تأثیری مثبت خواهد داشت. احتمال این هست که بدین طریق بشکلی مسالمت آمیز به سوی نظامی دموکراتیک گذر کنیم.

بهمن نیرومند: آیا می توانید این تصور را بکنید که برای حاکمان کنونی چنین گذار مسالمت آمیزی پذیرفتنی باشد؟

مهران براتی: بهرحال ما بایست از کلیه امکانات سیاسی، از جمله فشار از خارج استفاده کنیم تا تشکیلاتی معتبر بعنوان بدیل دموکراتیک نظام کنونی، جایگزین آن شود.

برگردان از نشریه " تاتس " : مهیندخت مصباح